

Predsedstvu SFRJ, CK ZKJ in družini Broz

Delovni ljudje, družbenopolitične organizacije in samoupravni organi smo se na današnji žalni seji delovnega kolektiva Industrije motornih vozil poklonili spominu velikega človeka, misleca, revolucionarja, vojnega stratega in utemeljitelja neuvrščenosti – tovariša Tita.

Težko izgubo, ki je doletela delavski razred in vso našo družbo s smrtjo našega ljubljenelega voditelja in predsednika, doživlja kolektiv IMV boleče in z globoko žalostjo, saj je preminil človek, ki je nam in vsemu delavskemu razredu odprl novo perspektivo – perspektivo sodobnega, polno odgovornega delavca – samoupravljalca.

V tem trenutku nas spodbuja dejstvo, da bo veliko delo tovariša Tita med nami živelo naprej kot naš trajni navdih, kako je treba delati in kako se je treba bojevati brez utrujenosti in popuščanja za ideale in blagor vse socialistične skupnosti in delavskega razreda.

*Delovni ljudje,
družbenopolitične
organizacije in samo-
upravni organi Indu-
strije motornih vozil
Novo mesto*

Novo mesto,
5. maja 1980

Tovariš Tito na Mliništu v Črni gori, fotografiran leta 1942

*Človeka smrt požanje,
človeštva ne, naprej
z njim, kar je storil zanje,
živelo bo vseléj.*

Titovo življenje za srečo vseh ljudi

Maj.

Mesec cvetja, pomladi. Mesec, ko vse na novo zaživi, ko se prebuja vsa narava, ko ljudje dobimo novih moči.

Maj – najlepši mesec, mesec sonca. Maj, ki smo ga vsi Jugoslovani vedno težko pričakovali, saj je to mesec naše zmage nad fašizmom, mesec mladosti, mesec rojstva našega najljubšega tovariša, našega dragega Tita. Do sedaj je bil maj vselej mesec veselja, smeha, radosti.

Danes tudi maj joče z nami. Deževne kaplje kot da bi hotele ublažiti našo bolečino. Radostne pesmi, ki smo jih tako radi prepevali v maju, so zamrle v naših srcih v trenutku, ko smo zvedeli, da je srce našega največjega heroja prenehalo biti. Le ena pesem niti v tem najtežjem trenutku ni zamrla: vsa Jugoslavija je tedaj tiho a ponosno ponovno zapela pesem, ki so jo peli Titu njegovi borci na Kozari in potem vsepovsod:

*„Druže Tito mi ti se
kunemo, da sa tvoga puta
ne skrenemo . . .*

To je pesem, ki je globoko zakoreninjena v naših srcih, pesem, ki je večna kot je večna naša zvestoba Titu.

Vse nas je pretresla smrt tovariša Tita. Upali smo, stiskali pesti, da bi tudi iz te bitke odšel kot zmagovalc. Žal je bila kruta bolezen močnejša od nas vseh. Vzela nam je našega največjega voditelja, človeka, ki

Zibelka, v kateri je ležal Jožek Broz v preprosti kmečki hišici v zagorskem Kumrovcu . . .

je tlačene narode in narodnosti Jugoslavije popeljal v zmagoviti boj, človeka, ki je ponesel ime naše domovine širom po vsem svetu. Popeljal nas je po poti, po kateri smo mu zvesto sledili, saj je to pot, ki nas je privedla v čudoviti danes in nas vodi v najlepši jutri.

Prav zato milijoni Jugoslovčanov danes, ko Tita ni več med nami, živi pa njegovo in naše delo, smelo in ponosno stopamo po začrtani poti, saj je edina, ki je res naša in Titova.

Tito – simbol vseh naših narodov

Titovo ime je postalo danes dramatični simbol rodov vseh naših narodov, odkar se piše zgodovina s krvjo naših ljudi. V nesreči, ki je bila od vseh naših nesreč najbolj brezupna, se je pojavil Tito z leninsko plamenico in njegova pot od Jajca do Beograda in Zagreba je pot našega naroda, da bi iz srednjeveškega zaostalega človeka postal državljani prihodnjih svetlejših stoletij. To je gibanje k naši lastni civilizaciji. To je naša zgodovinska volja, ki se je kazala v številnih prizadevanjih skozi pretekla stoletja, in če je res tako, je to volja po preobrazbi in osvoboditvi v družbenih oblikah višjega, socialističnega tipa.

MIROSLAV KRLEŽA – 1952

S Titom smo gradili novo Jugoslavijo

Hrvaško Zagorje – Kumrovec, leto 1892. – V revni kmečki družini je ugledal luč

Rojstna hiša tovariša Tita v Kumrovcu, že doslej priljubljen kraj izletov stotisočev naših ljudi.

sveta mali Jože. Rasel je v skromni zagorski hiši skupaj s sedmimi brati in sestrami. Že kot kratkohlačnež je okusil grenkobo revščine zatiranja. Sam je večkrat dejal: „Moja otroška leta so bila težka . . .“ Že s 15 leti je odšel s trebuhom za kruhom. Postal naj bi krojač, natakhar – postal pa je kovinar. Leta 1907 dela kot vajenec pri mojstru Nikoli Karasu v Sisku.

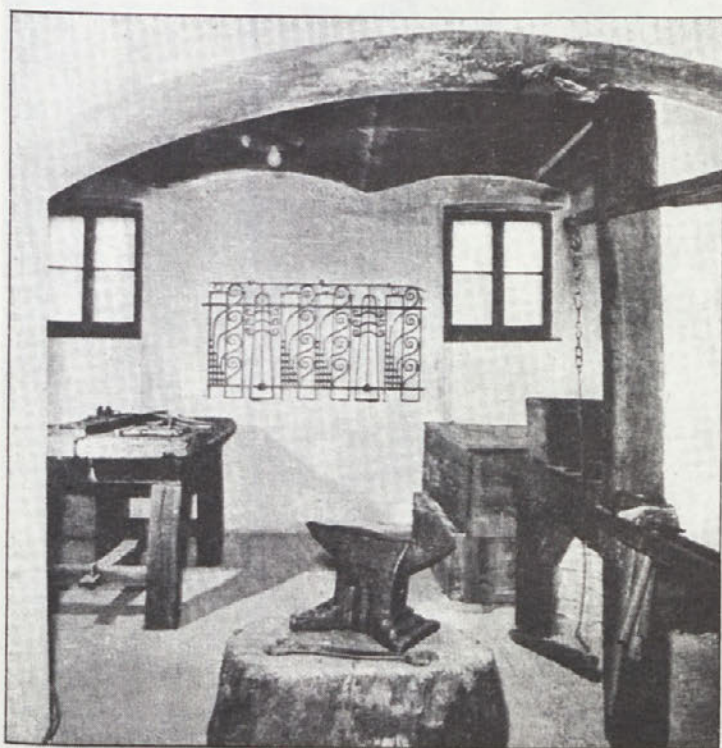
Kot vajenec v Sisku je delal 12 ur dnevno – bil je močan in ie zdržal. Tu je imel priložnost srečati se z naprednimi delavci – člani socialdemokratske stranke Hrvaške in Slavonije. To ni bil več mali Joža, postajal je Josip. Začel ie politično dozorevati; prebiral je mnoge

knjige, časopise, zaradi česar je dobil tudi mojstrovo klobuto. Z 18 leti postane pomočnik, ko konča vajeniško šolo. V Sisku je spoznal tlačnost in zatiranost delavskega razreda, proti čemur se je kmalu začel boriti.

V Zagrebu postane član Zveze kovinarskih delavcev. Včlani se v sindikat, postane tudi član socialdemokratske stranke Hrvaške in Slavonije, sodeluje v stavkah in demonstracijah.

Iz Zagreba ga pot vodi v Ljubljano, Trst in nazaj v Zagreb. 1911. leta se zaposli v Kamniku, od tu pa ga pot

(Nadaljevanje na 3. str.)

Delavnica mojstra Nikole Karasa v Sisku, zdaj muzej: v njej je orodje, ki ga je uporabljal Josip Broz kot vajenec.

(Nadaljevanje z 2. str.)

ponovno vodi v tujino. Tokrat na Češko, Nemčijo; delo mora prekiniti, ker mora 1913 služiti vojaški rok.

Kot vojaka ga zateče tudi 1. svetovna vojna. Na bojišču pri Karpatih je ranjen in ujet. Iz zapora ga reši zmaga februarске revolucije. Vendar ne za dolgo; spet je preganjan in izgnan na Ural, vendar pa pobegne z vlaka, ki ga pelje v izgnanstvo in oktobrská revolucija ga zateče v Sibiriji. Vstopi v mednarodni odred Rdeče garde in zaprosi za sprejem v boljševiško partijo.

1920 je sprejet v KP jugoslovanske sekcije. Istega leta se s skupino tovariše v vrne v Zagreb, kjer takoj začne aktivno delovati. Sodeluje v predvolilni agitaciji za listo KPJ – na volitvah v ustavodajno skupščino 28. 10. 1920.

Leto kasneje je z Obznano in kasneje z zakonom o zaščiti države prepovedano delovanje KP. Josipa Broza Tita preženejo iz Zagreba. Od tu odide v vas Veliko Trojstvo pri Bjelovaru in aktivno nadaljuje z delom v KPJ. Od tu odide star 33 let – dozorel je v komunista, ki se je zavedal nujnosti zveze delavcev in kmetov v skupnem boju za človeško življenje.

1925 se zaposli v ladjedelnici v Kraljevicu kot strojni ključavničar. Postane sekretar partijske

organizacije v ladjedelnici in sekretar sindikalne podružnice in član okrožnega komiteja KPJ. Delo organizacije tedaj zaživi. Izvedejo 10-dnevno stavko, ki uspe. In ker je bil eden izmed organizatorjev, dobi odpoved. Toda to ga kot komunista ne prizadene; dalje gre, med nove tovariše in spet ga pot zanese v Zagreb.

V Zagrebu postane član mestnega komiteja KPJ. V Zagrebu ga aretirajo zaradi prejšnjih revolucionarnih del v

Kraljevicu. Ko je vprašal, zakaj aretacija, je dobil tak odgovor: „Broz, toliko masla imate na glavi, da vas lahko aretiramo kadarkoli – če ne zaradi tega, pa zaradi česa drugega.“

Zaprejo ga v Bakru, kmalu je prestavljen v Ogulin.

Februarja 1928 je bila v Zagrebu 8. zagrebška partijska konferenca. Tedaj Tito kot organizacijski sekretar mestnega komiteja ostro nastopi proti frakciji, ki se je pojavila znotraj KP. Podpre ga večina delegatov in izvoljen je za političnega sekretarja.

Nekoliko kasneje je izvoljen za sekretarja pokrajinskega vodstva KPJ za Hrvaško. Kmalu pa je aretiran in od 6. do 14. novembra je v Zagrebu znamenit „bombaški“ sodni proces. Njegov odločen nastop in njegove besede: „Ne priznam buržoaznega sodišča, ker se čutim

odgovornega samo svoji Komunistični partiji“ so vzbudile vesplošno pozornost. Obsojen je na 5 let ječe – kazen prestaja v Lepoglavi in Mariboru. Vendar, ta leta ga niso omajala kot revolucionarja. V tem času se še bolj intenzivno pripravlja na prihodnje delovanje. Izobražuje se in ohranja stik s partijo.

Po prihodu iz ječe se takoj ponovno vključi v partijska dela; leta 1934 gre na Dunaj in se poveže s centralnim komitejem KPJ – postane član politbiroja CK KPJ.

Poslan je v Moskvo na sedež kominterne in sodeluje kot sekretar delegacije KPJ na 7. kongresu Kominterne.

V vodstvu KPJ so postajali spori vedno pogostejši. Vodstvo se deli v dva dela: en del

(Nadaljevanje na 4. str.)

Josip Broz v jarku na fronti prve svetovne vojne.

Josip Broz Tito in Moša Pijade med prestajanjem večletnega zapora v Lepoglavi leta 1931.

pod vodstvom generalnega sekretarja KPJ Gorkiča, ki naj bi deloval v tujini, in drugi del pod vodstvom Tita, ki naj bi deloval v Jugoslaviji. Člani se vrnejo v domovino, kjer delujejo ilegalno. Kmalu je Tito poklican v Moskvo, kjer zve, da je Kominternina odstranila Gorkiča. Tito je imenovan za generalnega sekretarja CK KPJ. Zamenjan pa je celoten stari komite.

Titova Jugoslavija živi

Bolečina, ki nas prežema ob izgubi največjega človeka naše revolucije, je neizrekljiva. Toda Tito nam zapušča z vsem svojim življenjem in delom revolucionarno sporočilo, ki je tako zavezujoče, da je sleherniku med nami jasno, kako bomo šli naprej po poti socialistične, samoupravne, neuvrščene in neodvisne Titove Jugoslavije. Zato se ob težkem slovesu ponovno zavezujemo: nikdar ne bomo skrenili s Titove poti.

Titovo življenje se je končalo, ostaja socialistična, samoupravna, neuvrščena Titova Jugoslavija, ostajajo ljudje, ki so trdno in enotno odločeni braniti, kar so si prav tako enotno priborili in ustvarili.

Hvala in slava velike-mu človeku, komunistu, strategu, revolucionarju, humanistu in državniku, slava heroju Titu!

Z njim smo in z nami je, kot je bil vsa dolga leta svojega velikega, plemenitega življenja. Bolj kot kdajkoli doslej velja:

MI SMO TITOVİ — TITO JE NAŠ!

Vsi dobro poznamo fotografijo, na kateri je tovariš Tito med NOB skupaj z dr. Ivanom Ribarjem. Tovariš Tito je bil kot edini vojaški vrhovni komandant med drugo svetovno vojno ranjen v prvih bojnih črtah. To je bilo 9. junija 1943 na Sutjeski. Zgornja fotografija je bila posneta na Mliništu.

Partija pod vodstvom tovariša Tita

Tito je prevzel eno najodgovornejših nalog v svojem življenju. Začela se je preobrazba KPJ.

Partija je na dnevni red začela postavljati vprašanja na podlagi takratnih razmer v družbi in stanja v delavskem razredu. V odločilnih dneh pred II. svetovno vojno pripravila KPJ pod njegovim vodstvom Jugoslovanske narode za vojno proti fašizmu. Leta 1937 pripravi ustanovni kongres KP Slovenije in Hrvaške.

Kot generalni sekretar CK KPJ začne voditi našo partijo v svetlejšo prihodnost. Privedel jo je v srečni danes. Na V. državni partijski konferenci v Zagrebu

KPJ ponovno podčrta svoje cilje, za katere so se borili naši očetje in matere. Hoteli so nacionalno enakopravnost vseh naših narodov in narodnosti, zahtevali so prenehanje preganjanja komunistov, gradnjo taborišč in stremeli po povezavi s Sovjetsko zvezo.

Prišla je druga svetovna vojna. Z vso svojo krutostjo in grozotami. Staro Jugoslavijo je našla nepripravljeno, a ne tudi KPJ. Komunisti so bili tisti, ki

(Nadaljevanje na 5. str.)

Tovariš Tito je do maja 1941 živel ilegalno pod imenom inž. Slavko Babić.

Tovariš Tito govori na drugem kongresu jugoslovanskih samoupravljalcev 5. maja 1971 v Sarajevu.

(Nadaljevanje s 4. str.)

so zasejali seme upora v vseh naših ljudeh.

Užice, Kozara, Neretva, Sutjeska, Roška ofenziva.

Boji, kjer se je kovalo naše bratstvo, enakost. Boji, v katerih je iz krvi zrasla nova Jugoslavija.

Foča, Bihač, Jajce, Beograd. Mesta, kjer se je gradila nova Jugoslavija. In spet je bil Tito tisti, ki nas je vodil. Vedno

znova nam je vlival novih moči, novega poleta, vodil nas je pogumno in ponosno v jutri, v jutri, ki so si ga milijoni Jugoslovancev želeli že dolgo in iz vsega srca. Mnogi so tedaj izgubili svoje domače, domove, a dobili so novo domovino: demokratično federativno Jugoslavijo, na čelu z maršalom Titom, narodnim herojem.

Začeli smo z obnovo poruše ne domovine. V prvih povojnih letih je bila potrebna velika

stopnja samoodpovedovanja, veliko trdne volje in zavesti.

Leto 1948 je bilo eno izmed prelomnih v zgodovini našega

gibanja pod vodstvom tovariša Tita. Takrat se je zastavilo vprašanje odnosov med socialis-

(Nadaljevanje na 6. str.)

Zgodovinska vloga

Bodimo pravični! Znajti se 1948 sredi viharja, kakršen je zadela Tita in ves CK ZKPJ, in reagirati nanj dostojanstveno, ponosno in hrabro, nikakor ni bila malenkost. Morda bi bilo pretirano reči, da bi se vsa stvar razvila v popolnoma drugačni smeri, ko bi ne bilo Tita, saj je bil v tem dramatičnem in usodnem trenutku obkrožen s falango lojalnih in predanih sodelavcev, podprt z enodušno simpatijo vse partije in vseh naših narodov, vendar pa ni mogoče dvomiti, da so destalinizacija, koeksistenca, mednarodni človekoljubni boj za mir na svetu, politika neuvrčenih dežel idr. povezani z njegovo osebno iniciativo prav tako, kot je bila z njo povezana resolucija zagrebške mestne partijske organizacije februarja 1928, ki je zgodovinski datum v zgodovini našega gibanja.

MIROSLAV KRLEŽA (1962)

Zgodovinski trenutek: maršal Jugoslavije Josip Broz Tito podpisuje deklaracijo o proglasitvi republike na zasedanju ustavodajne skupščine v Beogradu 29. novembra 1945 v Beogradu.

Tovariš med tovariši – predsednik Tito s skupino rudarjev v prisrčnem, sproščenem razgovoru. Pet rudarjev in pet kovinarjev ga je v imenu vseh jugoslovanskih delavcev pospremilo ob krsti na njegovi zadnji poti.

(Nadaljevanje s 6. str.)

tičnimi državami in komunističnimi partijami, vprašanje neodvisnosti, enakopravnosti, spoštovanja, suverenosti in samostojne poti v razvoju socializma. Tito se niti takrat ni vdal, ni se pokoril. Zaupal je v revolucionarno resnico in pravičnost. Ni popuščal pri vprašanjih, tako pomembnih za usodo naše dežele, pa tudi za bodočnost mednarodnega komunističnega gibanja.

Iz humanega značaja naše revolucije, njene množičnosti, iz izkušenj narodnoosvobodilnih odborov, iz zaupanja v moč množic se je pred tremi desetletji rodilo naše samoupravljanje. Tovariš Tito je oznanil začetek te zgodovinske poti z Marxovim geslom, ki je postalo praksa: „Tovarne delavcem.“ To je ogromno prispevalo k trdnosti naše večnacionalne skupnosti in zagotovilo demokratičnost in humanistično vsebino socializma.

Naše socialistično samoupravljanje se je rodilo že v času NOB in revolucije. Zraslo je iz NOO (narodno osvobodilnih odborov).

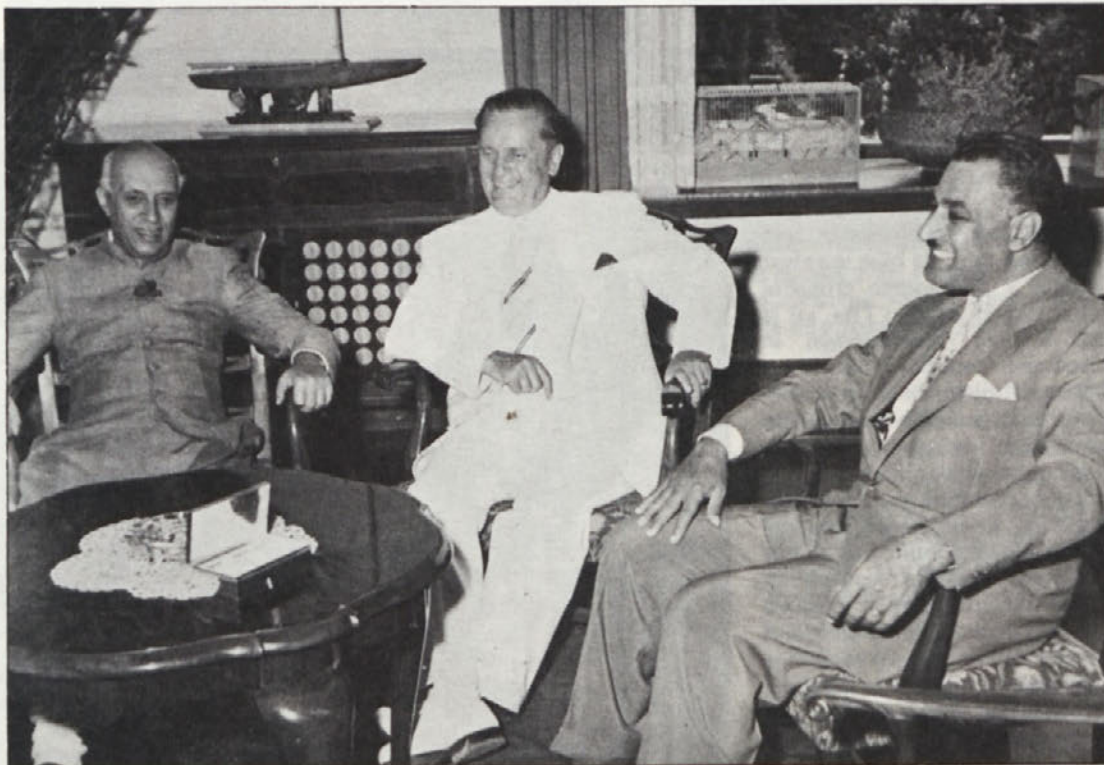
V sarajevski dvorani Skenderija je bil 14 let po I. kongresu delavskih svetov, od 5. – 8. maja 1971. drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

V tem desetletju in pol je naša domovina dožela spremeni la svojo podobo. Postali smo politično še močnejši in gospodarsko bogatejši. Samoupravljanje je v Jugoslaviji zaživelo in se od leta 1950 dožela izgradilo. Nihče več ni imeno-

val ta naš zgodovinski podvig eksperiment.

Socialistična, federativna, samoupravna Jugoslavija je iz dneva v dan postajala močnejša. To moč ji je dajalo bratstvo in enotnost naših narodov, ki ga je Tito vedno in povsod tako poudarjal.

Naša družbena ureditev se je pod njegovim vodstvom hitro razvijala. Prav zato smo pogostokrat spreminjali ustavo. Vsaka pa je v družbenem razvoju naše države odigrala svojo zgodovinsko vlogo. Vsaka je bila nova, višja stopnica pri vzponu naše družbe. Imeli smo

Nepozabno, zgodovinsko srečanje predsednika Josipa Broza Tita, predsednika ZAR Gamala Abdela Naserja in indijskega premiera Džavaharlala Nehruja na Brionih julija 1956. Takrat so bili rojeni temelji politike neuvrščenosti, ki je medtem prerasla v politično moč najvišje vrste, ki jo ceni in upošteva ves svet.

več ustav in vsaka je bila prepojena z višjo idejo. Vse dosedanje spremembe so, kot je dejal tovariš Edvard Kardelj, „šle v korak z našo revolucijo in pri tem je bil v središču pozornosti vedno razvoj samoupravnih odnosov in ljudske oblasti...“

Prav tako kot se je Jugoslavija okrepila znotraj svojih meja, pa je postala čvrsta tudi naša zunanja politika. Neblokovska politika, suverenost, samostojnost in neuvrščenost so postali naši cilji, naša današnja stvarnost.

Ustanovitelj neuvrščenih

„Svoja načela in zasnove, preizkušene v revolucionarnem

boju KPJ, NOB in graditvi socializma v Jugoslaviji, uporablja Tito tudi v gibanjih v svetovnih razsežnostih ter v boju, ki ga je začelo gibanje neuvrščenih držav za splošno uveljavitev načel aktivne in miroljubne koeksistence v mednarodnih odnosih. Vselej postavlja na prvo mesto tega boja na svetovnem področju tisto, kar je bistveno in pomembno, kar vodi k uspehu in napredku, kar je v duhu interesov in teženj narodov, držav članic gibanja vseh narodov sveta“, je dejal o tovarišu Titu njegov soborec Miloš Minić, ki je nadaljeval:

„...Tito je bil vselej pričan, da se mora gibanje neuvrščenih držav dosledno in odločno zavzemati za reševanje življenjskih problemov narodov in držav, ki jih predstavlja: za njihovo popolno in dejansko politično in ekonomsko osam-

vojitev, za njihov pospešeni razvoj, za ustvaritev takšnega stanja v mednarodnih odnosih, ki bo olajšalo reševanje življenjskih problemov držav članic. Ta kšno stanje pa narekuje utrjevanje miru in varnosti v svetu, reševanje problemov razorožitve, miroljubno reševanje kriznih situacij in sporov, reševanje mednarodnih ekonomskih problemov, enakopravnost v političnih in ekonomskih odnosih ter reševanje drugih mednarodnih problemov.

Skratka, Tito vidi kot dolgoletni neutrudni in dosledni bорец za napredek, revolucionar in državnik v politiki neuvrščenosti oziroma v dejavnosti gibanja neuvrščenih držav izjemno pomemben, z dosedanjim družbenopolitičnim razvojem sveta pogojen mednarodni dejavnik, ki z neizpodbitno logiko zgodovine vodi k razrednemu,

gospodarskemu, političnemu, kulturnemu in drugemu spreminjanju sveta, h graditvi novih, pravičnejših, na svobodi in dejanski enakopravnosti zasnovanih mednarodnih političnih, ekonomskih in drugih odnosov.

Po Titovem prepričanju ni mogoče danes brez udeležbe tega mednarodnega dejavnika, brez aktivne udeležbe neuvrščenih držav rešiti nobenega pomembnejšega mednarodnega problema. In, kakor je dejal na četrti konferenci voditeljev držav ali vlad neuvrščenih držav v Alžiru leta 1973, neuvrščene države od nikogar ne zahtevajo, da jim prizna pravico do udeležbe v reševanju mednarodnih problemov, saj so si to pravico s svojim bojem same priborile in so pripravljene skupaj z vsemi drugimi državami v tem sodelovanju tudi prevzeti svoj del odgovornosti za sedanost in prihodnost sveta.”

Mi ostajamo s Titom neločljivi

Jugoslavija se je 8. 5. 1980 poslovila od človeka, ki jo je uvedel v zgodovino, ji zagotovil večno trajanje kot skupnost bratstva in enotnosti, neodvisnosti in predvsem ponosa.

Od Josipa Broza Tita, predsednika Socialistične federativne republike Jugoslavije, pred-

sednika zveze komunistov Jugoslavije in vrhovnega poveljnika oboroženih sil Jugoslavije, so se poslovile vse naše socialistične republike ter socialistični avtonomni pokrajini Vojvodina in Kosovo.

Narodi in narodnosti Jugoslavije so se poslovili od velikana,

ki jih je naredil za gospodarje na svoji zemlji, enakopravne brate v enkratni bratski skupnosti.

Od predsednika Tita se je poslovil delavski razred Jugoslavije, za katerega pravice se je Josip Broz boril vse življenje.

Smrt je žalost, delo je zmaga. Tito je tudi po Titu. Kajti Jugoslavija je Tito.

Od našega dragega Tita sta se v imenu milijonov Jugoslovancev poslovila tov. Stevan Doronjski, predsedujoči predsedstva CK ZKJ, in Lazar Koliševski, predsednik predsedstva SFRJ.

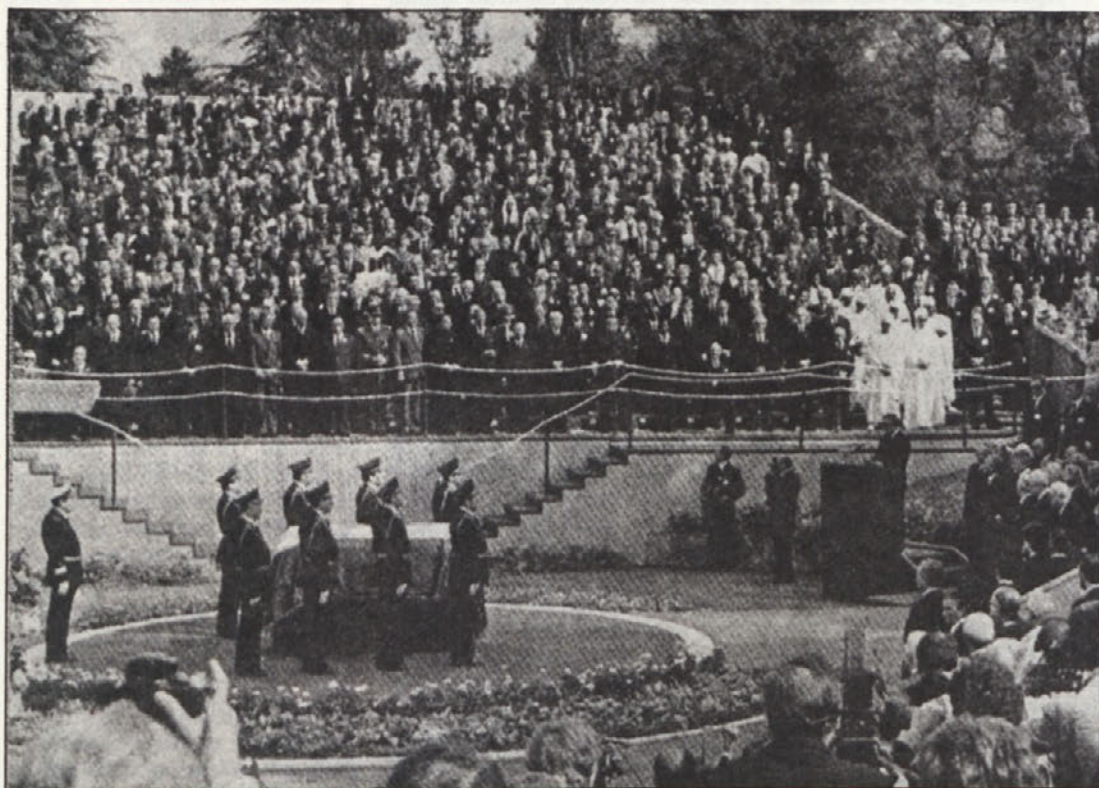
Vsa Jugoslavija je bila tisti četrtek zavita v nemo tišino. Vsi Jugoslovani smo bili tedaj s srcem in z mislimi v Beogradu, ob Titu in v naših srcih je ponovno odmevala pesem:

„Druže Tito mi ti se kune-mo, da sa tvoga puta ne skrenemo...“

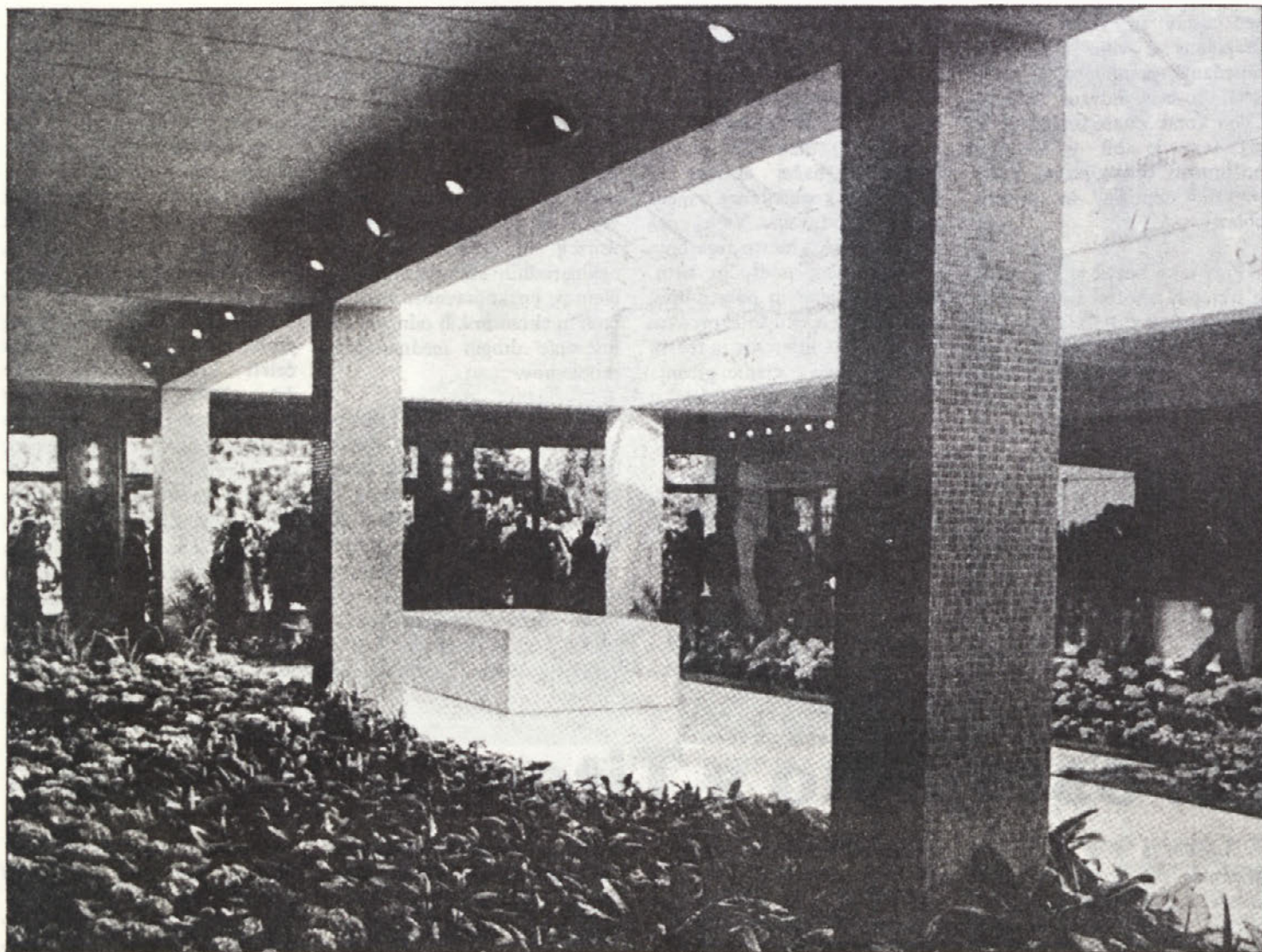
Stevan Doronjski, predsedujoči predsedstva CK ZKJ

„...Poslavljamo se od Tita. Toda pustil nam je odgovor na vpraša nja, ki se pred nas postavljajo tudi v tem trenutku -- kdo smo, kaj smo, kako bomo nadaljevali svojo pot, se obdržali in napredovali. Mi smo s Titom dovolj dozoreli in se trdno zavedamo, da smo lahko trdna in monolitna dežela le

(Nadaljevanje na 8. str.)

Beograd, 8. maja 1980: zadnje slovo od heroja naših narodov, predsednika republike in predsednika zveze komunistov Jugoslavije, tovariša Tita: vsa srca so zastala v neskončni bolečini, Jugoslavija se je ovila v črnino...

Zadnje počivališče Tovaariša Tita je sredi njegovih rož na Dedinju v Beogradu, kjer je preživel toliko delovnih let in ustvarjal za srečo naših narodov... Iz dneva v dan obiskuje čedalje več državljanov iz vseh krajev domovine tihi prostor zadnjega domovanja nepozabnega borca za novi svet, ki mu je nedeljeno izrekel najvišja priznanja kot neustrašnemu bojevniku za mir in enakopravnost vseh narodov na Zemlji. Tovaariš Tito je z nami, ostal bo med nami, ki nadaljujemo njegovo delo.

(Nadaljevanje s 7. str.)

kot enakopravna socialistična skupnost vseh naših narodov in narodnosti. Kot družba samoupravljavcev, v kateri sta delovni človek in njegov interes merilo socialističnega in družbenega napredka. Vemo, da je naša bodočnost v tem, da ostanemo neuvrščena Jugoslavija, da smo svoji na svoji zemlji kljub vsem nevrščnostim in nevihtam, ki bi nas utegnile prizadeti. Bratstvo in enotnost, samoupravljanje in nevrščnost so tri temeljna načela, na katerih je temeljila in temelji in na katerih se bo še naprej odločno razvijala Socialistična federativna republika Jugoslavija.

Danes je naša usoda v naših rokah. Ostala je naša zavest, naše srce in naš um. Neodvisna socialistična skupnost bratskih narodov, dežela, aktivna v boju za mir, za vsestransko mednarodno sodelovanje na načelih enakopravnosti in neodvisnosti narodov, to bo še naprej Titova in naša Jugoslavija.

Slovo od tovaariša Tita je boleč udarec za srca vseh naših ljudi. Za srca vseh številnih ljudi sveta, ki so ga poznali ali sliša li o njem. Tito je resnični človek tega stoletja, človek epohe, kot so ga te dni poimenovali po svetu tisti, ki ga spoštujejo. Ponosni smo, da smo Titovi sodobniki. Po tistem, kar je zapustil, je Tito tudi človek bodočnosti. Ni sile, ki bi lahko zatemnila njegovo delo, zatemnila plamenico, ki jo je tako dolgo nosil in prinesel skozi številne teme in burje.

V tem hudem trenutku smo sklonjenih glav v znak globokega spoštovanja. Stojimo strnjeno pred odgovornostjo, ki jo samo združeni lahko izpolnimo.

Pred nami je ogromna moralna obveznost, da nadaljujemo to veliko delo in da potrjujemo naše besede z novimi uspehi.

Velika hvala in slava tovaarišu Titu!

Dediči Titovega dela bodo ne le sodobniki, temveč tudi prihaja-

ioče generacije, navdihujene s Titovim zgledom in bojem.

Lazar Koliševski, predsednik predsedstva SFRJ

...Z besedami ni mogoče izraziti bolečine, ki nas je prizadela, ker odhajaš od nas in tudi ne ponosa, ker smo te imeli, ker nas je takšen velikan zgodovine desetletja zanesljivo vodil, ker smo skupaj gradili, razvijali in krepili revolucionarno avantgardo delavskega razreda, ker smo povezali, zbrali in vodili milijonske množice vseh naših narodov in narodnosti v zmagoviti narodnoosvobodilni boj in socialistično revolucijo, za uresničitev njihovih socialnih in nacionalnih pravic in interesov, srečnejše družbe in bolj

humanih odnosov med ljudmi, bratstva in enotnosti med našimi narodi in narodnostmi. Skupaj smo smelo krčili poti naše socialistične samoupravne družbe in vsestranske krepitve federativne skupnosti.

Sedaj smo ostali brez tebe, toda trdno združeni in pripravljeni, da za vedno mi in mlade generacije, ki prihajajo za nami, korakamo po smelih vizionarskih poteh, ki smo jih skupaj s teboj krčili od prvih dni revolucije v vseh bojih, skušnjavah in uspehih. Iskali smo najboljše rešitve, da bi izpolnili tvoje zamisli v interesu graditve našega boljšega jutri, pri razvijanju tesnih stikov sodelovanja in prijateljstva z narodi po vsem svetu in v interesu krepitve miru, varnosti in mednarodnega sodelovanja. Skupaj z nami je tudi svet ostal brez svojega velikega državljana, neutrudljivega borca za mir in simbola, v katerem so izraženi ne le upanja temveč tudi možnosti za premostitev skušnjav, skozi katere hodi."

TITO - to smo mi vsi

Vso našo domovino je 4. maja, ko se je dan nagibal k večeru, zajela neizmerna žalost. Žalost, ki se jo z besedami ne da opisati. Bolečina je ječala v naših srcih, ki vsa bijejo za Tita.

Izgubili smo tovariša, izgubili smo Tita.

Ponedeljek, 5. 5. 1980. Delovni dan. Sonce ni in ni hotelo priti izza oblakov, le drobne dežne kaplje so padale na naša lica, mokra od solz. Tihi, zamišljeni smo prihajali na delo. Ni nam bilo do običajnih jutranjih, vedrih klepetov, nismo se pozdravljali z nasmehom na obrazu. Zavili smo se v plašč tišine in globoke žalosti. Delali smo tiho, razmišljali smo o poti, ki smo jo prehodili skupaj z našim Titom.

Sožalja iz tujine

Naš delovni kolektiv in generalni direktor sta sprejela številne brzojavke iz tujine.

V našo delovno organizacijo je med drugim prispela brzojavka iz Francije, iz Renaulta, v kateri generalni direktor DAI P. Semerena izreka našemu kolektivu in generalnemu direktorju iskreno sožalje ob smrti maršala Tita.

Žalni brzojav je poslal tudi B. Vernier Palliez, predsednik R. N. N. Renault:

„Močno pretresen ob smrti predsednika Tita vam izrekam najgloblje sožalje. Zaradi čvrstih prijateljskih vezi, ki so zrasle iz sodelovanja naših poslovnih sistemov, delimo vašo veliko žalost. Prepričan sem, da bodo jugoslovanski narodi, ki so v času boja proti nacizmu, pod vodstvom Tita, dali svetel primer hrabrosti in enotnosti, premagali z uspehom tudi to preizkušnjo.“

B. VERNIER PALLIEZ

In sedaj ga ni več. Odšel je, vendar nam je toliko zapustil. Naša dediščina je neizmerna, prav tako kot naša žalost sedaj, ko ga ni več med nami.

Vsi delavci Industrije motornih vozil smo se zbrali na žalnih slovesnostih. Poklonili smo se spominu tovariša Tita. Mnogi med nami niso skrivali solz, ki so jih nemo polzele po licih. Žalost ob smrti velikana naše revolucije, očeta naše samoupravne, neuvrščene domovine, je neizmerna.

Ves čas, ko se je boril z neusmiljeno boleznijo, smo vestno poslušali poročila zdravniškega konzilija. Stiskali smo pesti. Govorili smo: „Ozdravel

bo, mora!“ Upali smo skupaj z njim. Upali smo 120 dni. Potem pa je prišel 4. maj, dan, ko nam je bolezen vzela dragega Tita.

Ko so tovariši na žalnih sejah v vseh naših temeljnih organizacijah združenega dela obujali spomine na Titovo prehojeno pot, na pot, ki smo hodili po njej složni, enotni, smo bili vsi ponosni, da živimo v času, ko je živel in ustvarjal Tito.

Žalne slovesnosti so bile v vseh naših TOZD: v Črnomlju, v obratu na Suhorju, Mirni, Šentjerneju, Brežicah, Šmarjeti, Ljubljani, Belem Manastiru in Novem mestu. V vsakem obratu in delavnici je bila Titova slika,

ovita z žalnim trakom in ob njej šopki cvetja.

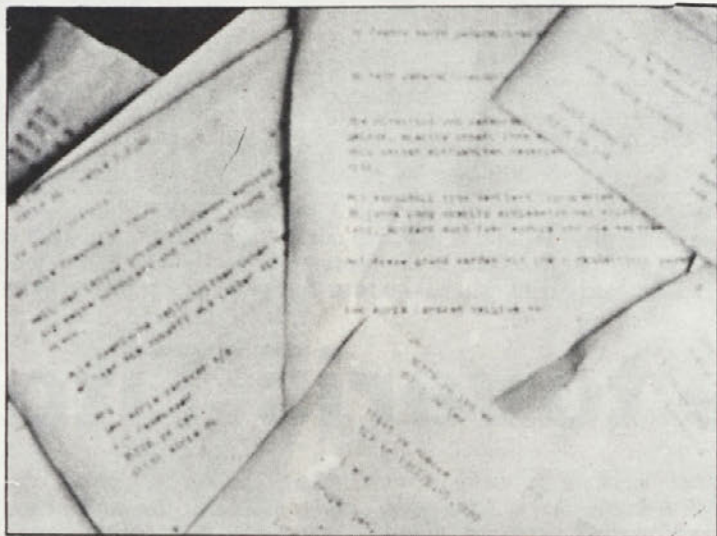
Delavci TAP Brežice so se tisto žalostno dopoldne, ko je modri vlak popeljal po svoji najbolj žalostni poti, postavili ob železniški progi, kjer so se zbrali tudi drugi občani in delovni ljudje Brežic. Stali so tiho, nemo in čakali na vlak, ki je vedno prihajal pričakovan s pesmijo in z veseljem. Tokrat je na peronu vladal molk. Ljudje, pogreznjeni v žalostno tišino, so mirno, sklonjenih glav stali na dežju, ki je jokal z njimi.

V tozd Beli Manastir so se še isti večer, ko so zvedeli za žalostno vest, zbrali v tovarniški hali in spustili zastave na pol droga. Ves čas globoke žalosti je bila v delovnih prostorih knjiga žalosti, kamor so delavci v pisovali svoje tesnobne občutke ob Titovi smrti. Na žalni seji, od koder so delavci tozd Beli Manastir poslali žalni brzojav predsedstvu CK ZKJ in družini Broz, so izrazili svojo bolečino in žalost ob Titovi smrti.

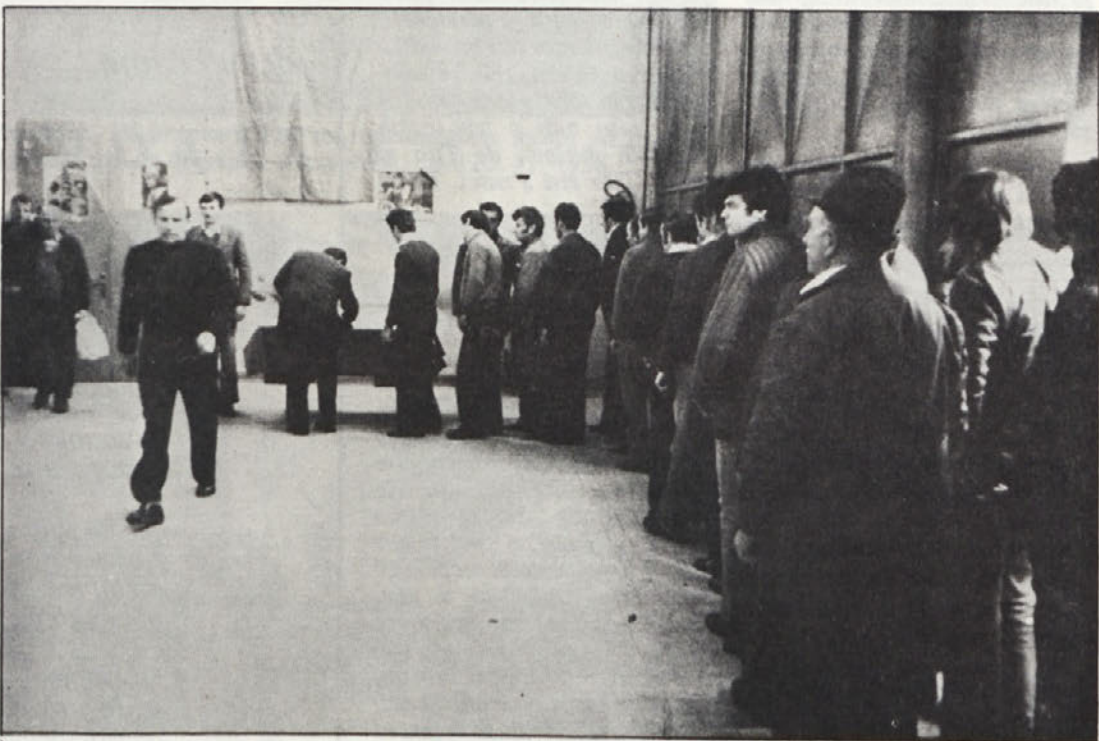
Teško nam je, ker nas je fizično zapustil. Solze kar same polzijo po licih, saj je bil Tito z nami vsak dan, ob vsakem trenutku – vedno poln delovnega poleta, dobre volje. Vlival nam je zaupanje, moč.

Zdaj ga ni.

Vendar njegova dela in misli ostajajo. Ostajajo v nas, ostajajo z nami. Njegovo delo je globoko zakoreninjeno v nas in ni ga viharja, ki bi to lahko uničil.

Od blizu in daleč so prihajale v IMV brzojavke z izrazi iskrenega sožalja številnih poslovnih sodelavcev naše delovne organizacije.

Besede so bile preravne, da bi mogle povedati vse, kar je čutilo srce – vsi pa smo vedeli eno: z neomajnim, vztrajnim, zvestim in dosledno poštenim delom moramo nadaljevati Titovo pot v socializem: za mir, za samoupravljanje, za človekovo srečo... In to tudi bomo!

23. novembra 1958 je Novo mesto doživelo svoj največji praznik: množica 50.000 domačinov in brigadirjev je na Glavnem trgu navdušeno pozdravila predsednika republike tovariša Tita, ki je ta dan odprl dograjeno avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb. S tovarišem Titom so bili tovariši Edvard Kardelj, Franc Leskošek-Luka, komandant glavnega štaba MDB Mičo Novković in številni drugi voditelji. Na sliki: tovariš Tito odzdravlja razigrani množici pred novomeškim rotovžem nekaj minut pred velikim zborovanjem (foto: Tone Gošnik).

Umrl je tovariš Tito

Vsa Jugoslavija je onemela. Zamrle so besede, zastala so srca, ponosna delavska pesem se je spremenila v žalostinko. Kot siva petut velikanskega ptiča se je nad našo domovino zgrnila žalost. Tita ni več. Izgubili smo svojega vodjo, revolucionarja in vizionarja, mladi smo izgubili svojega najdražjega učitelja in vzornika.

Tito je umrl, a Tito živi. Živi v naših mislih, v vsakem srcu je kotiček zanj. Tito bo še naprej

živel v svojih in naših delih. Mladi bomo skupaj s starejšimi nadaljevali njegovo pot. Njegove misli bodo oplajale in navdihovale naše delo, njegove stopinje nam bodo kazale pot v še boljši, še lepši in pravičnejši jutri. Njegov vzor nas bo vodil v prizadevanjih za mir, enakopravnost in sožitje vseh narodov sveta, zato tudi v teh težkih trenutkih čutimo, da Tito ni mrtev, Tito živi z nami, Tito smo mi vsi.

V deževnem, turobnem dnevu, 5. maja 1980, smo se ob 7.30 uri poslednjič poslovili od Tita. Vsi člani naše TOZD v Ljubljani smo se priključili mladincem, delavcem, občanom Ljubljane. Z nemimi obrazi in s solznimi očmi smo še dolgo strmeli za odhajajočim sprevodom. Tu se nam je utrnila misel: „Saj te nismo izgubili za vselej, ti živiš in boš živel z nami, v naših srcih...“ Neznansko trpko je v nas, upamo in hočemo še naprej živeti s Titom. Po vsem, kar smo doživeli z Josipom Brozom Titom in kar je on storil za nas, je tragično jasno, da pomeni njegova smrt nenadomestljivo izgubo, izgubo za vse jugoslovanske narode in narodnosti.

Hkrati pa nas prevzema prav tako močan občutek, da pomeni njegova dediščina enkratno in neprecenljivo človeško bogatstvo.

Vodil si nas skozi vse tokove politike, varno in pravično, tako kot si znal le ti, dragi naš Tito! Verjel si v mlade, verjel si v mlade, verjel si v prihodnost.

Ljubimo te, tovariš Tito in obljublamo, da bomo stremeli k ciljem, ki smo si jih skupaj zastavili!

NADA MARN

MILE KLOPČIČ

TITOVO IME

To, kar nam pod domačim je nasiljem teptano vero ohranilo živo in komaj slutenim, še daljnim ciljem vtrdilo je zvestobo nezmagljivo –

In kar vzbudilo v nas je davne sile, ki jarmi so stoletni jih mrtvili, da so roke v pesti se nam sklenile, ko zemljo so raztrgano delili –

To, da smo z voljo do trpljenja in žrtev z nasiljem se sprijeli prerojeni, ko bil je sklep, da bodi rod naš mrtev, in boj končali smo osvobojeni,

Osvobojeni, da živimo v časti in da po svoje usodo si krojimo, da več ne maramo pod silo pasti – vse to v imenu Tito mi častimo.

Josip Broz Tito – trikratni narodni heroj Jugoslavije

– Josip Broz Tito je bil prvič proglašen za narodnega heroja 19. novembra 1944 z odlokom AVNOJ.

– Red narodnega heroja mu je bil drugič dodeljen 15. maja 1972 z odlokom zvezne skupščine.

– Tretji red narodnega heroja je Skupščina SFRJ tovarišu Titu podelila 16. maja 1977 na slavnostni seji CK ZKJ.

Naprej živi v vseh nas...

Zora Pavlin — Izgubili smo našega dragega Tita. Ko sem izvedela za to vest, je tudi moje srce zastalo za hip. Imela sem občutek, da se je ustavil svet, da se je prenehal vrteti. Vem pa, da TITO živi med nami in bo večno živel v naših srcih, povsod pri našem delu in v naših domovih, šolah, tovarnah in po vsem svetu.

Mile Džudovič — Sa velikim bolom primili smo vest da je naš voljeni Tito umro. Ali to neznaki da ga neće biti više u našim srcima, u našoj svesti i našim mislima.

Jože Grubič — Smrt tovariša Tita me je zelo prizadela. Tito je bil velik vodja za delavske pravice in pobudnik za veliko enotnost in bratstvo narodov in narodnosti naše SFRJ. ZK Jugoslavije je izgubila največjega vodjo, vizionarja, borca za mir v svetu in očeta neuvrščenosti.

S smrtjo tovariša Tita mi je srce padlo težko breme odgovornosti, ki mi je kot članu ZK dalo spodbude za še večje delovne zmage, večjo delovno zavest in težnjo k širjenju bratstva in enotnosti.

Srečen sem, ker sem sin Titove Jugoslavije, ker živim v Titovem času in uresničujem z delom Titove besede.

Mi smo vsi Titovi dolžniki, ker nas je privedel v svobodo in zblizal narode Jugoslavije v veliko bratsko enotnost, nas povedel izven meja naše socialistične enotne in bratske Jugoslavije, ker je bil Tito v svetu spoštovan in cenjen kot veliki borec za mir v svetu.

Tito je umrl, vendar njegov duh živi v meni in v vseh nas.

Marjana Urbančič — Ponosna sem, da živim v domovini, v kateri je delal in živel naš dragi Tito. Ga ni, toda živel bo večno med nami.

Rudi Sever — Težko je v tem trenutku izraziti veliko bolečino, ki jo čutim ob izgubi našega dragega tovariša Tita. Ne najdem besed, s katerimi bi to izrazil, vendar pa je globoka bolečina v naših srcih odraz naše neizrekljive ljubezni do našega Tita in samoupravne socialistične domovine, ki smo jo skupaj z njim gradili vsi bratski narodi in narodnosti Jugoslavije.

Dušan Rešetič — Za Titovo smrt sem zvedel preko televizije; takoj smo spustili zastave na pol droga. Zastave so vsaj nekoliko izražale našo veliko žalost.

V ponedeljek, ko sem prišel v tovarno, me je sprejela nenavad-

na tišina, resni obrazi. Delo se je začelo že pred 6. uro zjutraj; ni bilo običajnih jutranjih tovariških pomenkov. Vsak se je s svojo žalostjo v srcu posvetil le delu. Povsod je vladal molk.

Z žalno sejo smo vsaj nekoliko lahko izrazili svojo žalost in

tesnobo, ki nas je zajela ob smrti Tita.

Danes, ko Tita ni, ko živi z nami spomin nanj, vsi stremimo za tem, da gremo naprej po začrtani poti. Vsak posameznik med nami hoče dokazati s svojim delom in z zavestjo, da je Titovo delo večno.

Pavle Zupančič — Smrt predsednika Tita je boleče odjeknila med milijoni Jugoslovanov ter med vsemi naprednimi ljudmi v svetu. Ločitev od našega dragega Tita je posebno prizadejala nas mlade, kajti Tito je bil velik prijatelj mladine. Vedno je govoril, da prihodnost sloni na mladini. Za nas je Tito umrl samo fizično; njegov lik, njegova misel in ideje pa bodo večno živeli med nami.

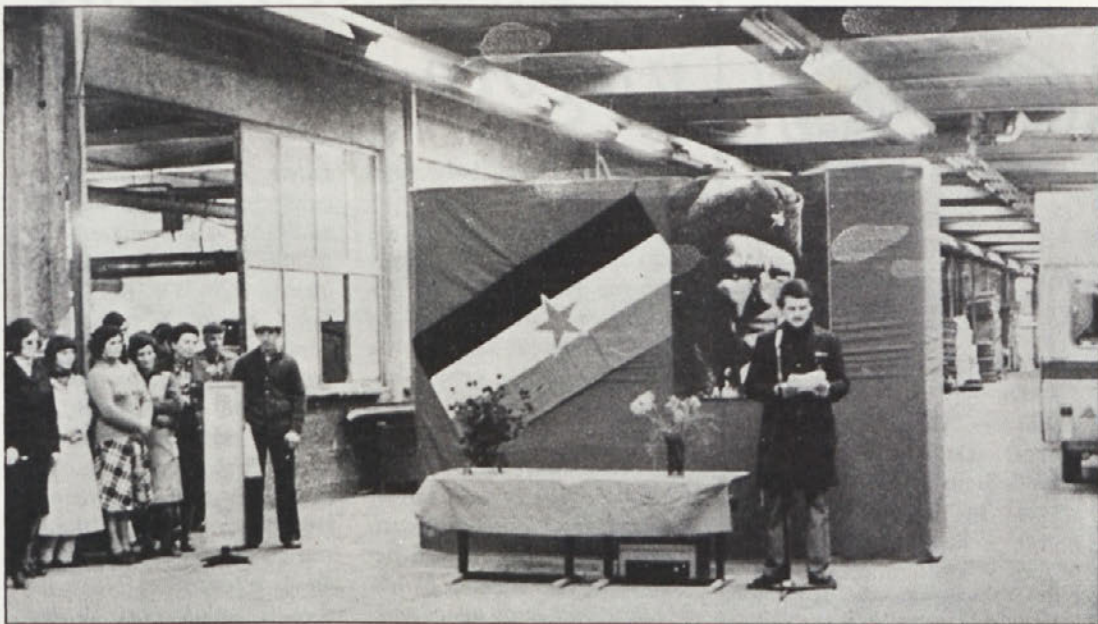
V tem bolečem trenutku mladi obljublamo, da bomo vedno hodili po jasno začrtani Titovi poti in nadaljevali njegovo delo. Spomin na njegov svetel lik bo večno živel.

Vladimira Rupena — Očeta sem izgubila pred 10 leti, zato mi je težko opisati bolečino, ki zadene človeka, ki izve za smrt ljudi, ki jih ljubimo. Predsednikova smrt me je zelo prizadela, z njim smo mi vsi in svet izgubili nenadomestljivega očeta miru. Potoki solza so oživeli kamen... Srečna sem, da sem bila leta 1963 med množico pionirjev, ki ga je obsula z majskim cvetjem, ko se je peljal proti Otočcu, srečna, da sem že obiskala muzej „25. maj“ in

Trenutek, ko je tovariš Tito na Jankomirskem mostu pri Zagrebu prerezal trak na dograjeni avtomobilski cesti 23. 11. 1958.

(Nadaljevanje na 12. str.)

prečudoviti park v Beogradu, in ponosna, da živim v Titovi Jugoslaviji.

Ne, Tito ne bo nikoli umrl . . .

Boris Krštinc — Rodil sem se kot deseti otrok v veliki belokranjski kmečki družini. In kot deseti otrok sem bil deležen časti, da je bil moj boter tovariš Tito. Še danes se spominjam daril, ki sem jih dobival od njega za vsak 29. november. Vedno sem jih bil od vseh najbolj vesel, saj so bila Titova.

Vzravnani in ponosni — s tovarišem Titom naprej!

Vida Kerin, ki je doživela kar dvoje srečanj s tovarišem Titom, je napisala:

„Ni besed v ljudskem jeziku, s katerimi bi na še ne izgovorjen način opisala izgubo našega najdražjega in nadvse ljubljenega tovariša Tita; ni jih, ker so ljudje po svetu izčrpali besednjak. Iz govarjali so besede, s katerimi so izražali veličino in pomen Titovega dela za Jugoslavijo in za ves svet.

Bolečina in žalost v mojem srcu je skupaj z 22 milijoni Jugoslovancev in z državljani sveta, ki so se v teh dneh poslavljali od velikana stoletja, arhitekta nove, socialistične samoupravne Jugoslavije in nevrščene politike v svetu, neizmerna. V vseh dneh žalosti ga objokujem, objokujem z nepopisno bolečino v duši in s solzami, ki mi pred TV ekranom neprestano drsijo po licih.

Danes, ko dragega Tita ni več, so mi še toliko dražji spomini. Nisem skrival solz, ko sem izvedel, da ga je bolezen strla. Jokal sem kot otrok, saj ga imam neskončno rad. In vso to svojo veliko ljubezen do njega in domovine bomo sedaj vsi Jugoslovanci lahko izkazali v svojem delu.

Djoko Petakovič — Ko mi je leta 1951 umrl oče in sem jokal, me je mama tolažila, da naj ne jokam, da smo ostali brez očeta, toda kruha ne bomo lačni. Tito bo za vse enako skrbel in dokler bo Tito živ, nam ne bo težko živeti. V

nedeljo, ko je žalostna novica preletela vso Jugoslavijo in ves svet, je v moji družini vladala tišina. Le jok in solze, ki se niso ustavile in se ne bodo nikoli, oči uprte v televizijo, so iskali odgovor, ali je to mogoče. Ne, Tito ni umrl, on je živ, on bo za vedno živel z nami. Tito ne more umreti. Svoje otroke sem tolažil tako kot je mene tolažila moja mama. Tovariša ni več med nami, vendar povsod, kjer hodim ga vidim, slišim. Kar je tovariš Tito ustvaril v času svojega življenja, živi in bo živelo, ker je to Titovo in naše.

Ponosna in srečna sem, da sem se rodila in da živim v Titovi Jugoslaviji, da sem članica Titove partije. Z vsemi Jugoslovanci te dni v mislih prepevam: „Druže Tito mi ti se kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo . . .“

Tito je bil, drugi Tito ostaja — to smo mi vsi. Njegovo ime bo živelo še stoletja. O njem bodo govorili rodovi. Za to bomo poskrbeli mi, ki bomo generacijam za nami vsajali njegovo ime, s katerim danes izražamo vse kar je najdražje, največje, najodločnejše, najhumanejšo na tem svetu.

Srečna sem bila in nepopisno ponosna, ko sem se 25. maja na njegov rojstni dan (ko sem bila v delegaciji slovenske mladine, ki je skupaj z mladimi iz vseh

krajev Jugoslavije prisostvovala srečanju s Titom na ZIS v Beogradu in na večerni prireditvi ob dnevu mladosti na stadionu JNA) srečala z njegovimi očmi, ki so za trenutek namenile pogled mojim. Tisti hip so me prevzeli občutki, ki se jih ne da opisati. Stala sem pol koraka od njega, kolena so se mi zašibila, oči so se mi zalesketale — bila sem vsa prevzeta.

Že takrat sem zapisala v našem tovarniškem glasilu, da je bil 25. maj 1972 najlepši dan v mojem življenju in to potrjujem tudi danes. Istega leta sem se s tovarišem Titom srečala še enkrat, v jeseni, na političnem aktivu v Ljubljani v kinu Union.

Hvaležna sem bila in vedno bom ostala dolžna zahvalo takratni organizaciji ZM Slo-

venije, ki mi je omogočila dvoje srečanj z največjim človekom vsega človečanstva, vseh časov, vsega sveta. To je bilo več kot pa plačilo za moje skromno družbenopolitično in mladinsko delovanje. Bila sem in sem majhna milijoninka srečnega človeka med milijoni ljudi, ki te radosti in želje po osebnem, živem srečanju s Titom, niso doživeli. To je bogastvo, ki se nikoli ne pozabi.

Tito bo ostal z nami, ostala bo njegova pot, po kateri bomo zravnano in ponosno hodili nadaljnja desetletja.”

Nadaljevali bomo njegovo veliko delo

Novici o smrti ljubljene Tita sprva sploh nisem mogel verjeti. Pa vendar je bila kot kruta resnica, saj je smet kot tržgala iz naše sredine naslednjega borca za mir in boljše življenje vseh ljudi na svetu, vizionarja, komunista, vrhovnega komandanta naše armade.

Težka bolečina in globoka žalost pretresata delavski razred, narode in narodnosti naše domovine, vsakega našega delavca, občana, pionirja in mladince ob nenadomestljivi izgubi, ki nas je

zadela. Kako radi smo ga vsi imeli, smo dokazali s polno udeležbo naših delavcev na žalnih zborih, ki smo jih imeli v vseh TOZD in DSSS. Tiho, nemo, s solzami v očeh so stali negibno še po končanih komemoracijah. Delavci so dali pobudo, da se delo organizira tako, da bodo lahko vsi nemoteno spremljali potek pogrebnih svečanosti, kar je bil ponoven dokaz velike želje ljudi, da so s tovarišem Titom na njegovi zadnji poti, čeprav daleč od njega, pa vseeno

blizu, o čemer so pričale prazne ulice po vsej domovini, prazne tovarne, prazne trgovine, kar je name napravilo globok vtis.

Na 7. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije 1974 v Beogradu sem bil kot delegat v dvorani, ko je imel govor tudi tovariš Tito. Tega dogodka se bom vedno spominjal, saj mi je ostal v neizbrisnem spominu zaradi nastopa tovariša Tita in velikega odobravanja vseh prisotnih.

Srečen sem, ker živim in delam v njegovem času. Mislim, da se bomo najboljše oddolžili njegovemu spominu z nadaljevanjem njegove politike miru in s še boljšim delom za srečen danes in še srečnejši jutri.

JOŽE TURK

IMV KURIR izdaja delovna organizacija Industrije motornih vozil Novo mesto — Izhaja vsakih 14 dni v 6.750 izvodih — Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Andrej Dular, odgovorni urednik Šimo Gogič — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška cesta 18/20 — Grafična priprava: ČZP Dolenjski list, Novo mesto; tisk: Knjigotisk Novo mesto.